

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра педагогіки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

« 01 »

І. Ібатулін 2020 р.

РОЗГЛЯНУТО І СХВАЛЕНО

на засіданні Вченої ради гуманітарно-
педагогічного факультету

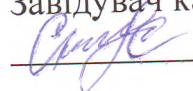
Протокол № 6 від « 18 » лютого 2020 р.

Декан факультету В.Д. Шинкарук

на засіданні кафедри педагогіки

Протокол № 9 від «14 » лютого 2020 р.

Завідувач кафедри

Р.В. Сопівник

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ»**

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ : для всіх спеціальностей

РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТРЕТІЙ (ОСВІТНЬО-НАУКОВИЙ) РІВЕНЬ

КАФЕДРА: Педагогіки

РОЗРОБНИКИ: доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки
Васюк Оксана Вікторівна; кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
педагогіки Маценко Леся Миколаївна

Київ – 2020

1. Опис навчальної дисципліни

Педагогіка вищої школи

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь			
Галузь знань	для всіх галузей знань		
Освітньо-науковий рівень	третій		
Освітній ступінь	доктор філософії		
Спеціальність	для всіх спеціальностей		
Освітньо-наукова програма	для всіх ОНП		
Характеристика навчальної дисципліни			
Вид	обов'язкова		
Загальна кількість годин	90		
Кількість кредитів ECTS	3		
Кількість змістових модулів	Не передбачено		
Курсовий проект (робота)	Не передбачено		
Форма контролю	Залік (1 курс денна і заочна форма навчання)		
Показник навчальної дисципліни для денної, заочної та вечірньої форми навчання			
	денна форма навчання	заочна форма навчання	вечірня форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1	1
Семестр	1	1	1
Лекційні заняття	10	10	10
Практичні, семінарські заняття	20	20	20
Лабораторні заняття			
Самостійна робота	60	60	60
Індивідуальні завдання			
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3	-	3

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Педагогіка вищої школи» є підготовка аспірантів як майбутніх науково-педагогічних працівників, наставників академічних груп до здійснення навчально-виховної і науково-методичної роботи, проведення різноманітних заходів, що сприяють соціальному розвитку молоді, яка навчається.

Завданнями цієї дисципліни є озброєння аспірантів методологією педагогічної науки, знаннями основних педагогічних категорій і понять, закономірностей функціонування системи вищої освіти і її складників (освітній процес, управління, викладач, здобувач вищої освіти тощо), ознайомлення з інноваційними технологіями, формами організації, методами, засобами навчання, виховання, управління в системі вищої освіти; розвиток практичних умінь і навичок творчого дослідницького підходу до організації педагогічної діяльності в умовах закладу вищої освіти.

Предметом дисципліни «Педагогіка вищої школи» є процес створення і функціонування дійсних відношень здобувачів закладів вищої освіти, які забезпечують можливість формування духовно багатого, добропорядного, свідомого громадянина, фахівця вищої кваліфікації різних галузей народного господарства, науки, техніки, культури, освіти тощо, патріота України.

Дисципліна «Педагогіка вищої школи» має міждисциплінарний характер. Вона в межах ОНП інтегрує відповідно до свого предмету знання з інших освітніх і наукових галузей, зокрема філософії науки, педагогічного спілкування, теорії і методики навчання, теорії і методики виховання, методології та організації наукових досліджень тощо.

Дисципліна «Педагогіка вищої школи» є обов'язковим освітнім компонентом освітньо-наукової програми третього рівня вищої освіти за всіма спеціальностями.

Після опанування дисципліни «Педагогіка вищої школи» здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії **повинен знати:**

- сутність процесу навчання, виховання та освіти;
- основні напрями та принципи, методи та форми навчання та виховання;

- принципи формування змісту освіти та навчання;

- підходи до оцінювання успішності в навчанні, результативність;

здобувач повинен уміти:

- виявляти педагогічні проблеми в організації навчання і виховання;

- здійснювати характеристику навчальних та виховних процесів;

- оптимально підбирати організаційні форми, методи, прийоми, засоби та принципи навчання, виховання та контролю.

Основними організаційними формами дисципліни «Педагогіка вищої школи» є: лекції, практичні, самостійна робота, виконання індивідуальних завдань та контрольні заходи (поточний контроль, підсумковий у формі тестів).

Результатами навчання, якими повинен оволодіти здобувач після вивчення дисципліни є:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність вирішувати проблеми в освітньому процесі;
- комплексність і системний підхід до проведення наукових досліджень на рівні доктора філософії;
- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність генерувати нові науково-теоретичні та практично спрямовані ідеї (креативність);
- комплексність у прийнятті обґрунтованих рішень;
- комплексність у розробці та реалізації наукових проектів та програм;
- комплексність у володінні інформацією щодо сучасного стану і тенденцій розвитку світової і вітчизняної освіти;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації із навчальних та наукових джерел.

Для засвоєння знань і формування вмінь, що передбачаються внаслідок вивчення дисципліни «Педагогіка вищої школи» можуть бути використані такі форми індивідуальних завдань: підготовка рефератів, доповідей, мультимедійних презентацій.

Самостійна робота є основним засобом засвоєння аспірантами матеріалу в час, вільний від аудиторних занять. Вона передбачає опрацювання монографій, авторефератів, дисертацій, посібників, підручників, інших навчально-методичних джерел, законодавства у сфері освіти. Самостійна робота регламентується робочим навчальним планом і становить 60 годин, тобто 2/3 загального обсягу навчального часу для вивчення дисципліни «Педагогіка вищої школи».

Залік є формою підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння аспірантом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи».

Згідно з навчальним планом *бюджет навчального часу* на вивчення дисципліни «Педагогіка вищої школи» становить 90 годин: для денної, заочної та вечірньої форм навчання: 10 год. лекції, 20 год. практичні, 60 год. самостійна робота.

Форма підсумкового контролю залік за результатами поточного та підсумкового контролю.

3. Програма та структура навчальної дисципліни «Педагогіка вищої школи»

Назви змістових частин і тем	Кількість годин											
	денна форма				заочна форма				вечірня форма			
	усь ого	у тому числі			усь ого	у тому числі			усь ого	у тому числі		
л		п	с.р.	л		п	с.р.	л		п	с.р.	
Тема 1. Педагогіка вищої школи як галузь педагогіки.	7	1	1	5	7	1	1	5	7	1	1	5
Тема 2. Студент закладу вищої освіти як об'єкт і суб'єкт навчання.	7	1	1	5	7	1	1	5	7	1	1	5
Тема 3. Викладач закладу вищої освіти як організатор навчального процесу у ЗВО.	7	-	2	5	7	-	2	5	7	-	2	5
Тема 4. Теорії наукового пізнання.	6	-	1	5	6	-	1	5	6	-	1	5
Тема 5. Нормативно-правова база освітньої галузі України. Зміст освіти і зміст навчання у сучасній вищій школі.	8	1	2	5	8	1	2	5	8	1	2	5
Тема 6. Процес навчання, його структура. Закономірності, принципи та правила навчання.	7	1	1	5	7	1	1	5	7	1	1	5
Тема 7. Методи навчання.	7	1	1	5	7	1	1	5	7	1	1	5
Тема 8. Закономірності розвитку навчально-пізнавальної діяльності студентів та шляхи її активізації.	7	1	1	5	7	1	1	5	7	1	1	5
Тема 9. Контроль і оцінювання	7	-	2	5	7	-	2	5	7	-	2	5

успішності у навчанні.												
Тема 10. Суть процесу виховання. Закономірності та принципи виховної роботи. Зміст виховання у ЗВО.	11	2	4	5	11	2	4	5	11	2	4	5
Тема 11. Основні методи та організаційні форми виховання у ЗВО.	8	1	2	5	8	1	2	5	8	1	2	5
Тема 12. Робота наставника студентської групи.	8	1	2	5	8	1	2	5	8	1	2	5
Усього годин	90	10	20	60	90	10	20	60	90	10	20	60

4. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вища школа і педагогіка вищої школи України на сучасному етапі. Студент та викладач як суб'єкти педагогічної взаємодії.	4
2.	Теорії наукового пізнання, їх характеристика. Сучасні підходи до формуванні змісту навчання у вищій школі. Процес навчання, його структура. Закономірності, принципи та правила навчання.	4
3.	Форми та методи навчання. Закономірності розвитку навчально-пізнавальної діяльності студентів та шляхи її активізації. Контроль і оцінка знань, умінь і навичок студентів.	4
4.	Процес та зміст виховання у ЗВО. Закономірності та принципи виховної роботи.	4
5.	Основні методи та організаційні форми виховання у закладах вищої освіти. Робота наставника студентської групи.	4
Разом		20

5. Самостійна робота під керівництвом кафедри педагогіки

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	2	1
1.	Педагогіка вищої школи як галузь педагогіки.	5
2.	Студент закладу вищої освіти як об'єкт і суб'єкт навчання.	5
3.	Викладач закладу вищої освіти як організатор навчального процесу у ЗВО.	5
4.	Теорії наукового пізнання.	5
5.	Нормативно-правова база освітньої галузі України. Зміст освіти і зміст навчання у сучасній вищій школі.	5
6.	Процес навчання, його структура. Закономірності, принципи та правила навчання.	5
7.	Методи навчання.	5
8.	Закономірності розвитку навчально-пізнавальної діяльності студентів та шляхи її активізації.	5
9.	Контроль і оцінювання успішності у навчанні.	5
10.	Суть процесу виховання. Закономірності та принципи виховної роботи. Зміст виховання у ЗВО.	5
11.	Основні методи та організаційні форми виховання у ЗВО.	5
12.	Робота наставника студентської групи.	5
Разом		60

6. Індивідуальна робота

Індивідуальні завдання для проміжного контролю знань здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії виконуються відповідно до освітньо-наукової програми.

Метою виконання індивідуального завдання є закріплення і систематизація отриманих знань у процесі самостійної роботи.

Правильна організація індивідуальної роботи здобувача має вирішальне значення для успішного складання ним заліку з дисципліни «Педагогіка вищої школи».

Здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії повинен:

- прослухати курс лекцій, вивчити теоретичний матеріал;
- ознайомитись із законодавством у сфері освіти, монографіями, авторефератами, дисертаціями, посібниками, підручниками, іншими навчально-методичними джерелами, що рекомендовані для ознайомлення, вивчити практику професійної діяльності викладачів вищої школи;
- виконати індивідуальне завдання і подати його у встановлений термін для перевірки викладачу на консультації.

Індивідуальні завдання для проміжного контролю знань передбачають ознайомлення (конспектування, написання есе) із першоджерелами, що враховують зміст усіх тем робочої програми.

Варіанти практичних завдань задаються викладачем дисципліни після прочитаної лекції. Індивідуальність завдання підтримується різними комбінаціями виконання завдань.

Оформлення індивідуальних завдань здійснюється відповідно вимог вищої школи, а результати виконання поданого на перевірку завдання відображаються записом «зараховано», «не зараховано».

Завдання індивідуальної роботи

Проаналізувати статті:

1. Андрущенко В. Вища освіта у пост-Болонському просторі: спроба прогностичного аналізу. *Філософія освіти*. 2005. № 2. С. 6–19.
2. Андрущенко В. Філософія освіти ХХІ століття: у пошуках перспективи. *Філософія освіти*. 2006. № 3. С. 6–12.
3. Андрущенко В. П. Педагогіка майбутнього – педагогіка компромісу. *Вища освіта України: теор. та наук.-мет. часопис. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології»*. 2014. № 3 (54). С. 16–18.
4. Євтух М. Б. Національна самоідентифікація вищої освіти України в контексті інтеграційних змін. *Вища освіта України: теор. та наук.-мет. часопис. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології»*. 2014. № 3 (54). С. 37–40.
5. Зязюн І. А. Система освіти у вимірі компетентнісної діяльності й дії вчителя та майстерного управління учінням. *Вища освіта України: теор. та наук.-мет. часопис. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології»*. 2014. № 3 (54). С. 41–48.

наук.-мет. часопис. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології». 2014. № 3 (54). С. 29–36.

6. Коберник Г. І. Неперервна педагогічна освіта як освіта впродовж життя. *Вища освіта України: теор. та наук.-мет. часопис. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології»*. 2014. № 3 (54). С. 151–154.

7. Корінна О. В. Контроль знань в навчальному процесі як педагогічна проблема. *Вища освіта України: теор. та наук.-мет. часопис. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології»*. 2014. № 3 (54). С. 284–288.

8. Кремень В. Філософія освіти ХХІ століття. *Урядовий кур'єр*. 2003. № 23. С. 7–8.

9. Лузан П.Г. Методи і форми організації навчання у вищій аграрній школі : навч. посіб. Київ : Аграрна освіта, 2003. 224 с.

10. Ніколаєнко С. М. Дослідницькі університети у системі освіти та науки України. *Вища шк.* 2014. № 8. С. 7–15.

11. Ніколаєнко С. М. Методологічні основи управління якістю вищої освіти в Україні. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Київ, 2008. Вип. 74. С. 3–8.

12. Трифонова О. М. Проблема компетентнісного підходу у вищій школі. *Вища освіта України: теор. та наук.-мет. часопис. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології»*. 2014. № 3 (54). С. 156–160.

7. Анотація тем навчальної дисципліни

Тема 1. Педагогіка вищої школи як галузь педагогіки

Основні педагогічні категорії («виховання», «навчання», «освіта»). Педагогіка як наука. Система педагогічних наук. Педагогіка вищої школи як галузь педагогіки, предмет та завдання. Сутність педагогічного процесу у вищій школі та його закономірності. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.

Питання для самопідготовки за темою 1

1. Категорії педагогіки вищої школи.
2. Джерела педагогіки вищої школи.
3. Місце педагогіки вищої школи у системі педагогічних наук.
4. Предмет педагогіки вищої школи.
5. Завдання педагогіки вищої школи.
6. Функції педагогіки вищої школи.
7. Тенденції розвитку педагогіки вищої школи.
8. Сутність педагогічного процесу у вищій школі.
9. Об'єкт педагогіки вищої школи.

Тема 2. Студент вищого навчального закладу як об'єкт і суб'єкт навчання

Структура особистості та її психологічні характеристики. Сутність поняття «формування» та «розвиток». Фактори розвитку особистості (спадковість, середовище, активність). Значення для педагогіки вчення про завдання всебічного розвитку особистості. Освіта – провідний чинник виховання фахівця. Сучасні завдання та зміст всебічного розвитку студентів. Юнацький вік, його особливості. Особливості розвитку інтелекту, мислення, пам'яті, уваги. Індивідуальність. Соціалізація особистості у студентському віці.

Питання для самопідготовки за темою 2

1. Поняття «формування» та «розвиток».
2. Фактори розвитку особистості.
3. Студентство як соціальна група.
4. Права студентства.
5. Обов'язки студентства.
6. Психологічні особливості студентського віку.
7. Типології студентства.
8. Адаптації студента до навчання у ЗВО.

Тема 3. Викладач закладу вищої освіти як організатор навчального процесу в ЗВО

Сутність педагогічної діяльності, її види. Функції викладача. Структурні елементи педагогічної діяльності та її характер. Специфіка професійної педагогічної діяльності викладача закладу вищої освіти. Функціональні компоненти педагогічної діяльності. Завдання, права та

обов'язки викладача ЗВО. Роль і значення культури освітян у становлення демократичної держави. Стиль педагогічної діяльності. Вимоги до особистості викладача. Шляхи формування загальної і педагогічної культури викладача ЗВО.

Питання для самопідготовки за темою 3

1. Педагогічна діяльність у ЗВО.
2. Функції викладача ЗВО.
3. Права і обов'язки викладачів ЗВО.
4. Компоненти праці викладача.
5. Типи спілкування викладачів зі студентами.
6. Стили педагогічного спілкування.
7. Педагогічна майстерність.
8. Педагогічна культура.

Тема 4. Теорії наукового пізнання

Сутність та поняття про «наукове пізнання». Теорії пізнання, їх характеристика. Методи наукового пізнання, їх характеристика. Національна рамка кваліфікацій. Поняття «копетентності» та «компетенції».

Питання для самопідготовки за темою 4

1. Пізнання, творчість і параметри, що їх характеризують.
2. Класифікація методів наукового пізнання.
3. Абстрагування та конкретизація.
4. Аналіз та синтез.
5. Індукція та дедукція.
6. Формалізація.
7. Алгоритмізація та моделювання.
8. Розпізнавання образів.
9. Експертна оцінка.
10. Наукові методи емпіричного дослідження.
11. Національна рамка кваліфікацій.
12. Поняття «копетентності» та «компетенції».

Тема 5. Нормативно-правова база освітньої галузі України. Зміст освіти і зміст навчання у сучасній вищій школі.

Нормативно-правові документи про вищу освіту в Україні. Поняття про «зміст освіти», основні цілі, завдання і принципи розвитку змісту освіти, рівні формування. Теорії формування змісту освіти, вимоги до змісту, відбір змісту освіти. Компоненти змісту освіти. Поняття про «зміст навчання». Нормативно-правові документи, в яких відображено зміст навчання. Сучасні підходи до формуванні змісту навчання у підготовці фахівців та професіоналів. Поняття «копетентності» та «компетенції». Формування змісту освіти з позицій компетентнісного підходу.

Питання для самопідготовки за темою 5

1. Нормативно-правові документи, що обґрунтовують зміст освіти у вищій школі України.
2. Сутність змісту освіти.
3. Теорії формування змісту освіти, вимоги до змісту, відбір змісту освіти.
4. Компоненти змісту освіти.
5. Сучасні напрями оновлення змісту освіти вищої школи.
6. Поняття компетентнісного підходу.
7. Компетентнісний підхід у формуванні змісту освіти.

Тема 6. Процес навчання, його структура. Закономірності, принципи та правила навчання.

Основні компоненти процесу навчання (цільовий, стимулююче-мотиваційний, змістовний, операційно-дійовий, контрольню-регулюючий, оціночно-результативний), основні функції навчання (освітня, виховна, розвиваюча). Психофізіологічні закономірності процесів формування знань, умінь та навичок. Етапи навчання, їх взаємозалежність.

Поняття «правила», «закономірності» та «принципи» навчання, їх взаємозв'язок. Характеристика принципів навчання (науковості, систематичності і послідовності, доступності, зв'язку навчання з практикою, свідомості і активності у навчанні, наочності, міцності знань, умінь і навичок, індивідуального підходу, емоційності у навчанні, виховуючого навчання).

Питання для самопідготовки за темою 6

1. Мета вищої освіти.
2. Сутність педагогічного процесу в ЗВО.
3. Структурні компоненти системи, в якій здійснюється педагогічний процес. Сутність та зв'язки між ними.
4. Домінуючі функції педагогічного процесу.
5. Основні завдання педагогічного процесу.
6. Найважливіші закономірності педагогічного процесу.
7. Суттєві протиріччя сучасного педагогічного процесу ЗВО.
8. Принципи, якими регулюється педагогічний процес.

Тема 7. Методи навчання

Поняття про методи та засоби навчання, класифікації методів навчання (методи на основі джерел знань, методи навчання на основі пізнавальної діяльності студентів), характеристика методів навчання, ігрові методи навчання, оптимальний вибір методів навчання.

Поняття «форма організації навчання», поняття «форма навчання», класифікації форм навчання та організації навчання. Види навчальних занять у ЗВО і їх характеристика. Лекційно-семінарська системи навчання.

Поняття «засоби навчання». Мета та місце засобів унаочнення в системі засобів навчання, їх класифікація. Наочність як основа для

відображення змісту навчання. Засоби унаочнення, їх класифікація. Вимоги до підготовки та використання засобів унаочнення.

Питання для самопідготовки за темою 7

1. Поняття «дидактики вищої школи» та її основні категорії.
2. Завдання дидактики вищої школи.
3. Загальні закономірності навчання у дидактиці вищої школи.
4. Система принципів навчання.
5. Принцип єдності освітніх, розвивальних і виховних функцій навчання.
6. Напрями реалізації принципу забезпечення органічної єдності теоретичної і практичної підготовки фахівців вищої кваліфікації.
7. Класифікації методів навчання.
8. Зв'язок між наочними, словесними і практичними методами навчання.
9. Види організаційних форм навчання в ЗВО.
10. Види лекцій та їх особливості.
11. Дидактичні вимоги до лекції.
12. Відмінність між семінарським, лабораторним та практичним заняттями.
13. Поняття «засоби навчання».
14. Правила проведення семінарського, лабораторного та практичного заняття.

Тема 8. Закономірності розвитку навчально-пізнавальної діяльності студентів та шляхи її активізації

Поняття про «навчальний процес». Організація навчального процесу. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів. Поняття «діяльність», «активність», «активізація», «навчальна діяльність», «навчально-пізнавальна діяльність». Поетапний розвиток навчально-пізнавальної діяльності. Умови активізації навчально-пізнавальної діяльності. Шляхи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів.

Питання для самопідготовки за темою 8

1. Теоретичні засади активізації навчальної діяльності.
2. Структура активності.
3. Характеристика навчально-пізнавальної діяльності.
4. Активні форми організації навчання в ЗВО.
5. Методи активізації навчання студентів у ЗВО.
6. Прийоми і засоби активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів.
7. Шляхи і умови активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів.
8. Педагогічні технології у вищій школі.

Тема 9. Контроль і оцінювання успішності у навчанні

Поняття «контроль», функції контролю (навчальна, діагностична, виховна, розвиваюча, стимулююча, управляюча, оцінююча, прогностична), види контролю (попередній, тематичний поточний, періодичний, підсумковий), принципи контролю (об'єктивність, індивідуальний характер, систематичність, різноманітність форм, достатня кількість даних для оцінки, тематична спрямованість, об'єктивність, єдність вимог, етичність, оптимальність, всебічність), критерії оцінки (обсяг, глибина, міцність, оперативність знань), рівні знань (репродуктивний, реконструктивний, творчий), норми оцінки, компоненти контролю (перевірка, оцінка, облік).

Питання для самопідготовки за темою 9

1. Сутність поняття «контроль».
2. Функції та принципи контролю.
3. Види контролю.
4. Критерії оцінки знань студентів.
5. Рівні знань студентів.
6. Форми та методи перевірки ЗУН студентів.
7. Тестовий контроль знань студентів.

Тема 10. Суть процесу виховання. Закономірності та принципи виховної роботи. Зміст виховання у ЗВО

Поняття «виховання», «самовиховання», «перевиховання», «вихованість». Особливості процесу виховання (багатофакторність, довготривалість, ступеневий характер, концентризм, двосторонність, активність, керованість, поступове виявлення результатів виховання та його спрямованість у майбутнє, неперервність та інші). Структурні елементи процесу виховання (мета, зміст, завдання, форми, методи, засоби, результати виховання), його рушійні сили, внутрішні та зовнішні суперечності, компоненти процесу виховання (свідомість особистості, її емоційно-почуттєва сфера, навички і звички поведінки) та етапи процесу виховання. Концепція національного виховання. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання. Поняття «закономірності виховання» та «принципи виховання». Характеристика основних принципів виховання.

Поняття про зміст виховання. Особливості змісту виховання у ЗВО. Базова культура особистості: зміст і шляхи формування. Поняття про «напрями виховання». Зміст громадянського, розумового, морального, правового, естетичного, фізичного, екологічного, статевого, трудового, економічного виховання. Шляхи реалізації змісту основних напрямків виховання (виховання в процесі вивчення навчальних дисциплін, у позааудиторній виховній роботі, виховання студентів шляхом їх залучення до різних видів спільної діяльності, використання виховних впливів сім'ї та громадськості в реалізації напрямків виховної роботи).

Питання для самопідготовки за темою 10

1. Сутність процесу виховання.

2. Поняття «виховання», «самовиховання», «перевиховання», «вихованість».
3. Особливості процесу виховання.
4. Структурні елементи виховання.
5. Етапи процесу виховання.
6. Концепція національного виховання.
7. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання.
8. Поняття «закономірності виховання» та «принципи виховання». Характеристика основних принципів виховання.
9. Зміст виховання.
10. Основні напрями виховання у вищій школі.

Тема 11. Основні методи та організаційні форми виховання у ЗВО

Поняття «метод виховання» та «прийом виховання». Класифікація методів виховання (методи формування свідомості особистості; методи формування досвіду суспільної поведінки і діяльності; методи стимулювання поведінки і діяльності вихованців; методи контролю і аналізу ефективності виховного процесу). Характеристика методів виховання: методи формування свідомості особистості (бесіда, лекція, дискусія, метод прикладу, навіювання, переконання та інші); методи формування досвіду поведінки (педагогічна вимога, громадська думка, тренування, прогнозування, доручення, створення виховуючих ситуацій); методи стимулювання поведінки і діяльності (змагання, гра, заохочення, покарання); методи контролю і аналізу ефективності виховного процесу (педагогічне спостереження, бесіда, опитування, аналіз результатів діяльності учнів). Умови оптимального вибору і ефективного застосування методів виховання.

Позааудиторна та позаунавська виховна робота, її завдання, зміст та принципи організації. Особливості масових організаційних форм виховної роботи (тематичних вечорів, конференцій, конкурсів, олімпіад та інших); групових форм виховної роботи (гуртків, екскурсій, виховних аудиторних годин та інших); індивідуальних форм виховання. Виховна діяльність інших державних і недержавних установ.

Питання для самопідготовки за темою 11

1. Поняття «метод виховання» та «прийом виховання».
2. Класифікація методів виховання, їх характеристика.
3. Умови оптимального вибору і ефективного застосування методів виховання.
4. Позааудиторна та позаунавська виховна робота, її завдання, зміст та принципи організації.
5. Поняття «форма виховної роботи».
6. Організаційні форми виховання у ЗВО.
7. Найбільш поширені форми масової виховної роботи.
8. Структура і зміст виховної години.

Тема 12. Робота наставника студентської групи

Функції, завдання, напрямки та зміст педагогічної діяльності наставника студентської групи, планування виховної роботи з групою. Поняття «колектив», ознаки колективу як об'єднання людей на основі цілеспрямованої суспільно корисної спільної діяльності, функції та стадії розвитку студентського колективу, структура та різновиди студентського колективу, органи студентського самоврядування. Молодіжні організації. Їх роль у вихованні студентів.

Діагностика і вимірювання вихованості. Критерії вихованості. Ступені вихованості. Методи діагностики вихованості. Соціометричний тест. Обробка результатів дослідження та їх використання у виховному процесі.

Питання для самопідготовки за темою 12

1. Функції, завдання, напрямки та зміст педагогічної діяльності наставника студентської групи.
2. Планування виховної роботи з групою.
3. Поняття «колектив», ознаки колективу.
4. Функції та стадії розвитку студентського колективу.
5. Структура та різновиди студентського колективу, органи студентського самоврядування.
6. Молодіжні організації, їх роль у вихованні студентів.
7. Діагностика і вимірювання вихованості.
8. Критерії вихованості.
9. Ступені вихованості.
10. Методи діагностики вихованості.
11. Соціометричний тест.
12. Обробка результатів дослідження та їх використання у виховному процесі.

8. Форми контролю

1. Поточний контроль для аспірантів *денної, заочної та вечірньої форм навчання* з дисципліни «Педагогіка вищої школи» проводяться у формах:

- 1) усне опитування;
- 2) виконання поточних контрольних робіт;
- 3) захист індивідуального завдання;
- 4) бліц-опитування.

2. Контроль засвоєння матеріалу здійснюється за допомогою тестового контролю.

3. Підсумковий семестровий контроль у формі:

– письмового заліку – для слухачів *денної та заочної форми навчання (перший семестр)*.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Педагогіка вищої школи» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної теми.

T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	I3	Залік	Всього
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	10	30	100

9. Контрольні питання

Перелік питань з дисципліни «Педагогіка вищої школи»

1. Основні педагогічні категорії («виховання», «навчання», «освіта»).
2. Педагогіка як наука.
3. Система педагогічних наук.
4. Педагогіка вищої школи як галузь педагогіки, предмет та завдання.
5. Сутність педагогічного процесу у вищій школі та його закономірності.
6. Зв'язок педагогіки вищої школи з іншими науками.
7. Структура особистості та її психологічні характеристики.
8. Сутність поняття «формування» та «розвиток».
9. Фактори розвитку особистості (спадковість, середовище, активність).
10. Значення для педагогіки вчення про завдання всебічного розвитку особистості.
11. Освіта – провідний чинник виховання фахівця.
12. Сучасні завдання та зміст всебічного розвитку студентів.
13. Юнацький вік, його особливості.
14. Особливості розвитку інтелекту, мислення, пам'яті, уваги.
15. Індивідуальність.
16. Соціалізація особистості у студентському віці.
17. Сутність педагогічної діяльності, її види.
18. Функції викладача.
19. Структурні елементи педагогічної діяльності та її характер.
20. Специфіка професійної педагогічної діяльності викладача закладу вищої освіти.

21. Функціональні компоненти педагогічної діяльності.
22. Завдання, права та обов'язки викладача ЗВО.
23. Роль і значення культури освітян у становлення демократичної держави.
24. Стиль педагогічної діяльності.
25. Вимоги до особистості викладача.
26. Шляхи формування загальної і педагогічної культури викладача ЗВО.
27. Сутність та поняття про «наукове пізнання».
28. Теорії наукового пізнання, їх характеристика.
29. Методи наукового пізнання, їх характеристика.
30. Національна рамка кваліфікацій.
31. Поняття «копетентності» та «компетенції».
32. Нормативно-правові документи про вищу освіту в Україні.
33. Поняття про «зміст освіти», основні цілі, завдання і принципи розвитку змісту освіти, рівні формування.
34. Теорії формування змісту освіти, вимоги до змісту, відбір змісту освіти.
35. Компоненти змісту освіти.
36. Поняття про «зміст навчання».
37. Нормативно-правові документи, в яких відображено зміст навчання.
38. Сучасні підходи до формуванні змісту навчання у підготовці фахівців та професіоналів.
39. Поняття «копетентності» та «компетенції».
40. Формування змісту освіти з позицій компетентнісного підходу.
41. Основні компоненти процесу навчання.
42. Основні функції навчання.
43. Психофізіологічні закономірності процесів формування знань, умінь та навичок.
44. Етапи навчання, їх взаємозалежність.
45. Поняття «правила», «закономірності» та «принципи» навчання, їх взаємозв'язок.
46. Характеристика принципів навчання.
47. Поняття про методи та засоби навчання, класифікації методів навчання.
48. Характеристика методів навчання, ігрові методи навчання, оптимальний вибір методів навчання.
49. Поняття «форма організації навчання», «форма навчання».
50. Класифікації форм навчання та організації навчання.
51. Види навчальних занять у ЗВО і їх характеристика.
52. Лекційно-семінарська системи навчання.
53. Поняття «засоби навчання».
54. Мета та місце засобів унаочнення в системі засобів навчання, їх класифікація.

55. Наочність як основа для відображення змісту навчання.
56. Засоби унаочнення, їх класифікація.
57. Вимоги до підготовки та використання засобів унаочнення.
58. Поняття про «навчальний процес». Організація навчального процесу.
59. Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів.
60. Поняття «діяльність», «активність», «активізація», «навчальна діяльність», «навчально-пізнавальна діяльність».
61. Поетапний розвиток навчально-пізнавальної діяльності.
62. Умови активізації навчально-пізнавальної діяльності.
63. Шляхи активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів.
64. Поняття «контроль», функції контролю.
65. Види контролю, принципи контролю.
66. Критерії оцінки, рівні знань, норми оцінки, компоненти контролю.
67. Поняття «виховання», «самовиховання», «перевиховання», «вихованість».
68. Особливості процесу виховання.
69. Структурні елементи процесу виховання, його рушійні сили, внутрішні та зовнішні суперечності, компоненти процесу виховання та етапи процесу виховання.
70. Концепція національного виховання.
71. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання.
72. Поняття «закономірності виховання» та «принципи виховання».
73. Характеристика основних принципів виховання.
74. Поняття про зміст виховання.
75. Особливості змісту виховання у ЗВО.
76. Базова культура особистості: зміст і шляхи формування.
77. Поняття про «напрями виховання».
78. Зміст громадянського, розумового, морального, правового, естетичного, фізичного, екологічного, статевого, трудового, економічного виховання.
79. Шляхи реалізації змісту основних напрямків виховання.
80. Поняття «метод виховання» та «прийом виховання».
81. Класифікація методів виховання.
82. Характеристика методів виховання.
83. Умови оптимального вибору і ефективного застосування методів виховання.
84. Позааудиторна та позавузівська виховна робота, її завдання, зміст та принципи організації.
85. Особливості масових організаційних форм виховної роботи
86. Особливості групових форм виховної роботи.
87. Особливості індивідуальних форм виховання.
88. Виховна діяльність державних і недержавних установ.

89. Функції, завдання, напрямки та зміст педагогічної діяльності наставника студентської групи.
90. Планування виховної роботи з групою.
91. Поняття «колектив», ознаки колективу як об'єднання людей на основі цілеспрямованої суспільно корисної спільної діяльності.
92. Функції та стадії розвитку студентського колективу.
93. Структура та різновиди студентського колективу.
94. Органи студентського самоврядування.
95. Молодіжні організації. Їх роль у вихованні студентів.
96. Діагностика і вимірювання вихованості. Критерії вихованості. Ступені вихованості. Методи діагностики вихованості.
97. Соціометричний тест. Обробка результатів дослідження та їх використання у виховному процесі.
98. Функції, завдання, напрямки та зміст педагогічної діяльності наставника студентської групи.
99. Планування виховної роботи з групою.
100. Поняття «колектив», ознаки колективу як об'єднання людей на основі цілеспрямованої суспільно корисної спільної діяльності.
101. Функції та стадії розвитку студентського колективу.
102. Структура та різновиди студентського колективу.
103. Органи студентського самоврядування.
104. Молодіжні організації. Їх роль у вихованні студентів.
105. Діагностика і вимірювання вихованості.
106. Критерії вихованості. Ступені вихованості.
107. Методи діагностики вихованості.
108. Соціометричний тест. Обробка результатів дослідження та їх використання у виховному процесі.

**Тестові завдання для підсумкового контролю знань з дисципліни
«Педагогіка вищої школи»**

1. Об'єктом педагогіки вищої школи є:

а) система вищої освіти і педагогічні процеси в ній;
б) система народної освіти і педагогічні процеси в системі вищої освіти;
в) середні педагогічні системи і малі педагогічні системи.
г) навчання у вищих навчальних закладах.

2. Виберіть з переліку освітні ступені в порядку зростання:

а) молодший спеціаліст	д) бакалавр
б) кваліфікований робітник	е) спеціаліст
в) магістр	є) повна вища освіта
г) базова вища освіта	ж) молодший бакалавр

3. До вищих закладів освіти згідно Закону України «Про вищу освіту» (2014) належать:

а) технікуми	д) університети
б) училища	е) ліцеї
в) коледжі	ж) колегіуми
г) інститути	з) гімназії

4. Мобільна група, метою існування якої є організована за певною програмою підготовка до виконання професійних і соціальних ролей у матеріальному і духовному виробництві – ...

5. Метою педагогіки вищої школи є:

а) Дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання учнів.
б) Дослідження закономірностей розвитку, виховання і навчання студентів і розробка на цій основі шляхів удосконалення процесу підготовки кваліфікованого спеціаліста.
в) Спрямованість на формування компетентного вчителя, який володіє методологією педагогічної науки.
г) Вивчення та розробка нових педагогічних технологій.

6. Суб'єкт-суб'єктна взаємодія має на меті:

а) Розвиток творчого потенціалу студентів у процесі співробітництва.
б) Розвиток творчого потенціалу студентів у результаті вимогливості викладачів.
в) Самореалізацію і самовираження суб'єктів у навчально-виховному процесі.
г) Удосконалення техніки спілкування.

7. Реалізація якого принципу навчання пов'язана з «золотим правилом дидактики»?

8. Визначення «... упорядковані способи взаємопов'язаної діяльності викладача і студентів, спрямовані на розв'язання навчально-виховних завдань» стосується:

а) форм навчання	б) принципів навчання
в) методів навчання	г) правил навчання

9. Керівні положення, дотримання яких зумовлює ефективність навчального процесу – ...

10. Вкажіть, які з наведених методів не належать до словесних:

а) інструктаж	б) бесіда
в) демонстрування	г) самостійне спостереження
д) лекція	е) лабораторний метод

11. Зазначте для кожного з наведених методів навчання його види чи форми:

Метод навчання	Види, форми
1. Вправи	а) Катехізична, евристична, пояснювальна
2. Бесіда	б) Усна, письмова, графічна, технічна
3. Дискусія	в) Проблемний виклад, частково-пошуковий, дослідницький
4. Розповідь	г) Ввідна, оглядова, проблемна
5. Проблемні методи	д) Репродуктивна, пошукова
	е) Панельна, симпозіум, дебати

12. Які методи належать до групи наочних методів навчання?

а) графічні роботи, демонстрування, самостійне спостереження
б) демонстрування, самостійне спостереження, ілюстрування
в) графічні роботи, вправи, лабораторні роботи
г) лабораторні роботи, вправи, демонстрування

13. Виберіть з переліку тип лекції, яка вибудовується як діалог викладача з аудиторією, при якому студенти мимоволі залучаються до пошуку рішень, порівнюють різні підходи до розв'язання задач.

а) ввідна лекція	в) проблемна лекція.
б) пояснювально-ілюстративна лекція.	г) лекція-пояснення.

14. З наведеного списку послідовно відберіть принципи, методи, форми організації навчання.

А. Принципи дидактики	1. Дискусія
Б. Методи навчання	2. Науковість навчання
В. Форми організації навчання	3. Семінар
	4. Екскурсія
	5. Бесіда
	6. Олімпіада
	7. Врахування вікових та індивідуальних особливостей студентів
	8. Самостійне спостереження
	9. Конкурс
	10. Пояснення

15. З наведеного переліку виберіть метод виміру й оцінювання знань, умінь та навичок студента за допомогою спеціально підготовлених стандартизованих завдань.

а) усне опитування
б) практична перевірка
в) тестовий контроль
г) письмова робота
д) графічна перевірка
е) спостереження за навчальною діяльністю студентів

16. Семінарське заняття – це:

а) Форма організації навчальної роботи студентів, яка застосовується лише на старших
--

курсах і де основним методом навчання є самостійна робота з книгою.
б) Форма організації самостійної навчальної роботи, яка використовується у вищій школі і де основним видом роботи є заслуховування й обговорення доповідей студентів.
в) Форма організації навчання, основним завданням якої є збагачення і поглиблення знань студентів з окремих курсів.
г) Форма організації навчання, що застосовується у ЗВО, з метою активізації пізнавальної діяльності студентів.

17. Доповніть перелік принципів навчання:

а) науковості
б) систематичності та послідовності
в) доступності викладання
г) зв'язку навчання з життям
д) свідомості й активності
е) міцності знань, умінь і навичок
ж) ...
з) ...
к) ...

18. У якій групі зазначена правильна послідовність видів навчальної праці:

а) Семінарське заняття, лабораторне заняття, індивідуальне заняття.
б) Лекція, самостійна робота, семінарське заняття.
в) Семінарське заняття, лекція, самостійна робота.
г) Навчальна ділова гра, лекція, семінарське заняття.
д) Лекція, навчальна ділова гра, самостійна робота.
е) Самостійна робота, лекція, семінарське заняття.

19. Який тип лекції з перерахованих є «зайвим»:

а) Ввідна лекція.
б) Лекція початку курсу.
в) Заключна лекція.
г) Проблемна лекція.

20. Метод навчання, що визначається як багаторазове повторення певних дій та операцій (розумових чи практичних) – це ...

а) інструктаж	б) вправи
в) лабораторний метод	г) виробничо-практичний метод
д) демонстрування	е) пояснення

21. Із наведеного списку послідовно відберіть принципи, методи, форми виховання.

А. Принципи виховання	1. Дискусія
Б. Методи виховання	2. Поеднання педагогічного керівництва з розвитком ініціативи
В. Форми виховання	3. Туристичний похід
	4. Екскурсія
	5. Опора на позитивне в учня, студента.
	6. Заохочення
	7. Прихованість виховних впливів
	8. Приклад
	9. Привчання

	10. Зустрічі з представниками різних професій 11. Читацька конференція 12. Доручення
--	--

22. Знайти найбільш повне визначення авторитету викладача:

а) Одна із форм влади;
б) Здатність однієї людини впливати на поведінку іншої;
в) Не пов'язана із соціальним статусом, примусом і винагородами здатність викладача впливати на думки, почуття і поведінку студентів;
г) Вплив лише на ті дії та погляди, що входять до сфери компетентності викладача.

23. Рушійними силами виховання є ...

24. Стійкий, об'єктивний, істотний зв'язок у вихованні, реалізація якого сприяє ефективному розвитку особистості:

а) Закономірність виховання
б) Принцип виховання
в) Концепція виховання
г) Зміст виховання

25. Доповніть перелік напрямів виховання у ЗВО:

а) громадянське
б) патріотичне
в) правове
г) трудове
д) фізичне
е) екологічне
ж) ...
з) ...
и) ...

26. Розташуйте етапи засвоєння знань відповідно до логіки навчального процесу:

а) закріплення і удосконалення знань, застосування знань на практиці
б) узагальнення, запам'ятовування навчального матеріалу
в) сприймання навчальної інформації
г) осмислення навчального матеріалу

27. Виберіть особливості виховання.

а) багатофакторний і довготривалий процес
б) адаптивний процес
в) ступеневий характер виховання
г) не має спрямованості у майбутнє
д) двосторонній активний процес
е) керований процес

28. Поставте у правильній послідовності етапи виховання особистості:

а) Формування поглядів і переконань;
б) Ознайомлення із загальними нормами, вимогами;
в) Формування відносин;
г) Формування загальної спрямованості особистості.

29. Із наведеного переліку оберіть масові організаційні форми виховання:

а) Тематичний вечір
б) Виховна година
в) Вишивання
г) Вечір запитань і відповідей
д) Конференція
е) Гурток
ж) Читання художньої літератури
з) Фестиваль

30. Метод виховання, який полягає у впливі на розум і почуття людини чи групи, що охоплює раціональну й емоційну сторони особистості, формує погляди.

а) Дискусія
б) Приклад
в) Переконування
г) Педагогічна вимога

9. Методи навчання

Словесні (розповідь, пояснення, лекційний метод), практичні (вправа, практична робота), наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження). Окрім цього широко використовуються ігровий; проблемного навчання; інтерактивні; аналіз професійних ситуацій тощо.

10. Методичне забезпечення

Під час вивчення дисципліни використовуються такі нормативні документи: Закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді, Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки, Національна доктрина розвитку освіти XXI ст., Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI століття); Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року; навчальний план, ОП. Широко застосовуються посібники, словники, довідники, методична, наукова література; мультимедійні презентації; тести для поточного і підсумкового контролю, методичні матеріали для організації самостійної роботи здобувачів.

Рекомендована література

Основна:

1. Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні. Історія. Теорія : підруч. Київ : Либідь, 1998. 557 с.
2. Бех І. Д. Вибрані наукові праці. Виховання особистості. Том 1. Чернівці : Букрек, 2015. С. 210-219.
3. Вишневецький О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки : навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 566 с.
4. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи : підруч. Київ : Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
5. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2012. 615 с.
6. Гладуш В. А., Лисенко Г. І. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Дніпропетровськ, 2014. 416 с.
7. Городиська В., Пантюк М., Міляєва В. Педагогіка та психологія вищої школи : тексти лекцій. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ, 2014. 307 с.
8. Калашнікова Л. М., Жерновникова О. А. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях : навч. посіб. Харків, 2016. 260 с.
9. Кнодель Л. В. Педагогіка вищої школи : посіб. для магістрів. Київ : Вид. Паливода А. В., 2008. 134 с.
10. Ковальчук Л. О. Основи педагогічної майстерності : навч. посіб. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. 608 с.
11. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 486 с.
12. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
13. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи. Київ : Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
14. Педагогіка вищої школи / В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, І. С. Волощук та ін ; за ред. В. Г. Кременя, В. П. Андрущенко, В. І. Лугового. Київ : Педагогічна думка, 2009. 256 с.
15. Педагогіка вищої школи / за ред. З. Н. Курлянд. Київ : Знання, 2005. 399 с.
16. Педагогіка вищої школи : збірник тестових завдань / уклад. В. І. Кобаль. Мукачево : МДУ, 2016. 74 с.
17. Педагогіка та психологія вищої школи (Частина І. Педагогіка вищої школи) : хрестоматія ; навч. посібн. / укладачі Світлана Володимирівна Виговська; Оксана Вікторівна Васюк. Київ : ЦП «Компринт», 2017. 797 с.
18. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни : навч. посіб. для підготовки докторів філософії / уклад. І. О. Казак. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 116 с.
19. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2014. 456 с.

20. Цокур О. Я. Педагогіка вищої школи : навч.-метод. посіб. Вип. 1. Основи наукового педагогічного дослідження ; за ред. Панькова А. І. Одеса, 2002. 424 с.

Додаткова література

1. Андрущенко В. Вища освіта у пост-Болонському просторі: спроба прогностичного аналізу. *Філософія освіти*. 2005. № 2. С. 6–19.

2. Андрущенко В. Філософія освіти ХХІ століття: у пошуках перспективи. *Філософія освіти*. 2006. № 3. С. 6–12.

3. Андрущенко В. П. Педагогіка майбутнього – педагогіка компромісу. *Вища освіта України: теор. та наук.-мет. часопис. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології»*. 2014. № 3 (54). С. 16–18.

4. Васюк О., Виговська С. Соціометричне дослідження міжособистісних взаємин студентів академічної групи. *Молодь і ринок*. 2016. № 5 (136). С. 118–122.

5. Ващенко Г. Виховання волі і характеру. Київ : Школяр, 1999. 385 с

6. Ващенко Г. Виховний ідеал. *Історія української школи і педагогіки* : хрестоматія [укладник О. О. Любар; за ред. В. Г. Кременя]. Київ : Т-во Знання, КОО, 2003. С. 489–493.

7. Ващенко Г. Загальні методи навчання. *Історія української школи і педагогіки* : хрестоматія / [укладник О. О. Любар; за ред. В. Г. Кременя]. Київ : Т-во Знання, КОО, 2003. С. 478–489.

8. Вербицкий А. А. Концепция знаково-контекстного обучения в вузе. *Вопросы психол.* 1987. № 5. С. 31–37.

9. Галузинський В. М., Євтух М. Б. Педагогіка: теорія та історія : навч. посіб. Київ, 1995. 237 с.

10. Галузьяк В. М., Сметанський М. І., Шахов В. І. Педагогіка : навч. посіб. Вінниця : РВВ ВАТ Віноблдрукарня, 2001. 200 с.

11. Гербарт Й. Ф. Перші лекції з педагогіки / Йоган Фрідріх Гербарт. Коваленко Є. І. *Історія зарубіжної педагогіки* [Текст] : хрестоматія / Є. І. Коваленко, Н. І. Белкіна ; [ред. Є. І. Коваленко]. Київ : Центр навч. літ-ри, 2006. С. 326–336.

12. Гура О. І. Педагогіка вищої школи: вступ до спеціальності : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 223 с.

13. Десятов Т. М. Інтернаціоналізація та транснаціоналізація – закономірні вияви глобалізаційних процесів у сфері вищої освіти. *Вища освіта України: теор. та наук.-мет. часопис. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології»*. 2014. № 3 (54). С. 74–68.

14. Дістервег А. В. Посібник для освіти німецьких вчителів. Коваленко Є. І., Белкіна Н. І. *Історія зарубіжної педагогіки* [Текст] : хрестоматія. Київ : Центр навч. літ-ри, 2006. С. 360–423.

15. Євтух М. Б. Національна самоідентифікація вищої освіти України в контексті інтеграційних змін. *Вища освіта України: теор. та наук.-мет. часопис. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології»*. 2014. № 3 (54). С. 37–40.
16. Залужний О. С. Учення про колектив. *Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX–XX ст.)* : хрестоматія / упорядник Л. Д. Березівська та ін. Київ : Наук. світ, 2003. С. 344–363.
17. Зязюн І. А. Система освіти у вимірі компетентнісної діяльності й дії вчителя та майстерного управління учінням. *Вища освіта України: теор. та наук.-мет. часопис. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології»*. 2014. № 3 (54). С. 29–36.
18. Ільїн В. В., Лузан П. Г., Рудик Я. М. Методика тестового контролю успішності навчання студентів : монографія. Київ : НАКККіМ, 2010. С. 14–15, 21–41.
19. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи : монографія / за ред. П. Ю. Сауха. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2011. С. 178–32.
20. Коберник Г. І. Неперервна педагогічна освіта як освіта впродовж життя. *Вища освіта України: теор. та наук.-мет. часопис. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології»*. 2014. № 3 (54). С. 151–154.
21. Коменський Я. А. Велика дидактика. Коваленко Є. І., Белкіна Н. І. *Історія зарубіжної педагогіки* [Текст] : хрестоматія. Київ : Центр навч. літ-ри, 2006. С. 100–155.
22. Корінна О. В. Контроль знань в навчальному процесі як педагогічна проблема. *Вища освіта України: теор. та наук.-мет. часопис. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології»*. 2014. № 3 (54). С. 284–288.
23. Кремень В. Філософія освіти XXI століття. *Урядовий кур'єр*. 2003. № 23. С. 7–8.
24. Леонтьев А. Н. Деятельность. Сознание. Личность. М. : Политиздат, 1975. С. 173–182.
25. Лузан П.Г. Методи і форми організації навчання у вищій аграрній школі : навч. посіб. Київ : Аграрна освіта, 2003. 224 с.
26. Лузан П.Г. Теорія і методика формування навчально-пізнавальної активності студентів : монографія. Київ : Національний аграрний університет, 2004. 272 с.
27. Макаренко А. С. Коллектив и воспитание личности. М. : Педагогика, 1972. 333 с.
28. Мамонтов Я. А. Художньо-дідактичний метод. *Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX–XX ст.)* : хрестоматія / упорядник Л. Д. Березівська та ін. Київ : Наук. світ, 2003. С. 261–279.

29. Матюшкин А. М. Проблемные ситуации в мышлении и обучении. М. : Педагогика, 1972. С. 87–102, 120–147, 181–186.
30. Матюшкин А. М. Теоретические вопросы проблемного обучения. *Сов. пед.* 1971. № 7. С. 38–47.
31. Ніколаєнко С. М. Дослідницькі університети у системі освіти та науки України. *Вища шк.* 2014. № 8. С. 7–15.
32. Ніколаєнко С. М. Методологічні основи управління якістю вищої освіти в Україні. *Наукові записки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.* Київ, 2008. Вип. 74. С. 3–8.
33. Ніколаєнко С. М. Теоретико-методологічні основи управління інноваційним розвитком системи освіти України : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2008. С. 17–43.
34. Русова С. Ф. Дидактика. Історія української школи і педагогіки : хрестоматія / [укладник О. О. Любар; за ред. В. Г. Кременя]. Київ : Т-во Знання, КОО, 2003. С. 381–392 с.
35. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка. Київ : ІЗМН, 1997. С. 8–25.
36. Стельмахович М. Г. Українська народна педагогіка. Київ : ІЗМН, 1997. С. 170–177.
37. Сухомлинський В. О. Народжується особистість... *Рад. освіта.* 1967. № 17.
38. Трифонова О. М. Проблема компетентнісного підходу у вищій школі. *Вища освіта України: теор. та наук.-мет. часопис. Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології».* 2014. № 3 (54). С. 156–160.
39. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології. Ушинський К. Д. *Вибрані педагогічні твори* : в 2 т.; [за ред. А. І. Пискунова]. Т. 1 : Теоретичні проблеми педагогіки : пер. з рос. Київ : Рад. шк., 1983. С. 192–417.
40. Ушинський К. Д. Про користь педагогічної літератури. *Історія української школи і педагогіки* : хрестоматія / [упорядник О. О. Любар; ред. В. Г. Кремень]. Київ : Знання, 2003. С. 209–223.
41. Френе С. Педагогічні інваріанти. Коваленко Є. І., Белкіна Н. І. *Історія зарубіжної педагогіки* [Текст] : хрестоматія. Київ : Центр навч. літ-ри, 2006. С. 595–613.
42. Чепіга Я. Ф. Національне виховання. *Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина XIX–XX ст.)* : хрестоматія / упорядник Л. Д. Березівська та ін. Київ : Наук. світ, 2003. С. 191–208.

Нормативні правові документи:

1. «Голосіївська ініціатива – 2020». Програма розвитку університету на 2015–2020 роки. URL : <http://nubip.edu.ua/node/10330> Голосіївська ініціатива 2020.

2. Закон України «Про вищу освіту». URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

3. Закон України «Про освіту» (2017 р.). URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL : http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf.

5. Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016–2020 роки. URL : http://kntu.net.ua/index.php/kaf_design/Vihovna-robota/Nacional-no-patriotichne-vihovannya/Dokumenenti-do-obgovorenniya/Strategiya-nacional-no-patriotichnogo-vihovannya-ditej-ta-molodi-na-2016-2020-roki.

6. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. URL : <http://mon.gov.ua/usi-novivni/novini/2015/06/16/nacionalno-patriotichne-vihovannya/>.

Інформаційні ресурси

1. <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>

2. http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/8165/1/V_Gorodinska_M_Pantuk_V_Miliaieva_Pedagogika%20ta%20psihologiiia%20vicshoi%20shkolu_NDLKL.pdf

3. <http://dspace.hnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1086/3/Калашнікова%20Л.%20М.%20С%20Жерновникова%20О.%20А.%20Педагогіка%20вищої%20школи%20у%20схемах%20і%20таблицях%20.pdf>

4. http://dspace.msu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/740/1/Kobal%27%20V.M.%20NMV_zbirnyk%20testovykh%20zavdan%27.pdf

5. https://cpsm.kpi.ua/Doc/pvsh_lek_phd.pdf